

Nicolo Paganini

Niccolò Paganini (1782-1840)

27 Ekim 1782, Cenova, İtalya – 27 Mayıs 1840, Nice, Fransa.

İtalyan besteci, keman virtüözü. Müzik tarihinin en ünlü keman virtüözlerinden biridir. Keman tekniğine çok önemli katkılarda bulunmuş, keman, gitar, oda müziği, alanında birçok eser vermiştir.

Keman tekniğine önemli katkılarda bulunmuş, keman, gitar ve oda müziği alanında birçok eser vermiştir.

Olağanüstü keman çalışması nedeniyle insanları şaşkına çeviren ve bugün bile seslendirilmesi güç olan 24 Kapris'i yazan Niccolo Paganini (1782-1840), viyola, mandolin ve gitar da çalmıştır. 24 Kapris eseri diğer besteciler tarafından birçok kez çeşitlenmiştir.

Çok bilinen bazı eserleri: La Campanella, Cantabile, Centone di Sonate (18 sonat), 24 kapriççiyoy, I Palpiti, Nel cor piu non mi sento, Grand Sonata'dır. Döneminin bestecilerini (Liszt, Chopin, Schumann) enstrümantal virtüözlüğün müziğin ana öğelerinden biri olması konusunda etkilemiştir.

Sekiz yaşından önce amatör bir müzikiçi olan babasından keman dersleri almaya başlaya Paganini, 11 yaşındayken müzik çalışmalarını ilerletmek üzere Parma'ya gitmiştir. Bunun üzerine, çalışmalarına kendi kendine devam eden Paganini, 13 yaşındayken konser turnelerine başlamış, halk arasında Paganini, hakkında çeşitli söylentiler yayılmaya başlamıştır.

Büyük kemancının şeytanla arkadaş olduğu, yayını şeytanın ona verdiği sihirli kuvvetle kullandığı söyleniyordu. Kemandaki değişik tekniği iskelet sistemiyle alakalı Marfan Sendromu sonucunda oluştuğunu ölümden sonra iskeletini inceleyen doktorlar ortaya koymuşlardır.

Paganini şöhrete kavuştuktan sonra son derece lüks bir hayat sürmeye koyulmuştu. Çok fazla para kazanıyordu, çok kumar oynuyordu. Bir keresinde bir kemanını kumar masasında rehin bırakmış, bir konserde keman çalması gerekince bir başka meslektaşından ödünç keman istemek zorunda kalmıştı. Kumar tutkusunu onu 1838 yılında Paris'te bir kumarhane açmaya kadar götürmüştür. Ancak bu girişimi başarısızlıkla sonuçlanmıştı.

Livorno'da verdiği bir konserden sonra bir Fransız tüccar kendisine Guarneris yapımı olağanüstü bir keman hediye etti. Paganini hayatı boyunca bu kemanı çaldı. Bu keman halen Cenova'da saklanmakta ve sergilenmektedir.

Paganini'nin kaprislerini ardı ardına çalabilmek büyük virtüözite ve kondisyon gerektirir. Gerçek bir dahi olan Paganini'nin eserlerindeki melodik ve teknik zenginliğe başka eserlerde rastlamak mümkün değildir. Paganini, virtüözite sınırlarını zorlayarak, çalınması çok güç olan eserler yazmıştır.

Paganini'nin kendi stilini geliştirmesi ve biçimlendirmesi keman sanatında büyük rol oynamıştır. Paganini'nin yapıtları arasında 6 keman konçertosu, çok sayıda

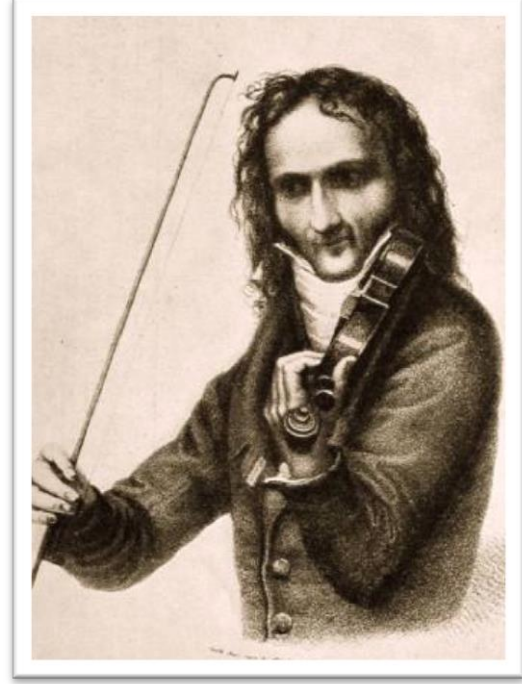
varyasyon, sonat ve onun ününün daha da hızlı yayılmasını sağlayan solo keman için yazılmış 24 kaprısı vardır.

Paganini'nin keman çalma tekniklerinin çeşitlenmesinde büyük rolü olmuştur. Çok uzak konum değiştirmeleri, rikoşe, sol el pizzicatosu, çift parmak tril, yapay ve çift filajole, üçlü/altılı/sekizli/onlu çift sesli geçitsel çalma, kemani farklı akortlama gibi teknikler sayılabilir.

Bazı kaynaklara göre, bildiklerini paylaşmak istememiş ve öğrenci yetiştirmemiş olsa da, eserleri ve çalgısaki ustalığıyla, günümüzde bile dehasına ulaşılammışır. Paganini'nin müthiş dehası ve imkânsız görünen pasajları rahatlıkla çalabilmesi nedeniyle halk yeteneğini o dönemde doğaüstü olaylarla bağdaştırmış ve onu "şeytanın kemancısı" olarak anmıştır. Olağanüstü keman tekniği, karakteristik yüz ifadesi, urantsızca uzun vücut yapısı şeytanla ilişkisi olduğu söylentilerine dayanak olmuştur.

Farklı kemik yapısı, değişik ve orantsız denilebilecek fiziği, elinin hareket hızı, o dönem kendisini muayene eden doktorların Paganini'nin iskelet sistemi hakkındaki bulguları ele alındığında, Marfan Sendromu denilen genetik bağ dokusu hastalığına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Paganini'nin keman çalma tekniğinin sanki el parmaklarının kas ve kemikleri yokmuş" izlenimi verdiği şeklinde tanımlanması, Marfan sendromunda görülen araknodaktili ve aşırı eklem hareketliliği ile uyumaktadır. Paganini'de el parmak kemikleri ve eklemlerinde var olan sıradışı yapısal özelliklerin yanısıra, elastik bağ dokusuna ilişkin diğer klinik belirtiler ve vücut kısımlarının orantsızlığı da dikkat çekicidir. Teknik açıdan sol tel üzerine 3,5 oktav çalabilecek ölçüde virtüözite sergileyebilmesi, eklemlerin aşırı hareketliliği ve bağların gevşekliğiyle açıklanabilir. Paganini'nin bu hastalığı kendisi için kemanda bir avantaja dönüşmüş, onu çok ileri bir çalma seviyesine ulaştırmıştır.

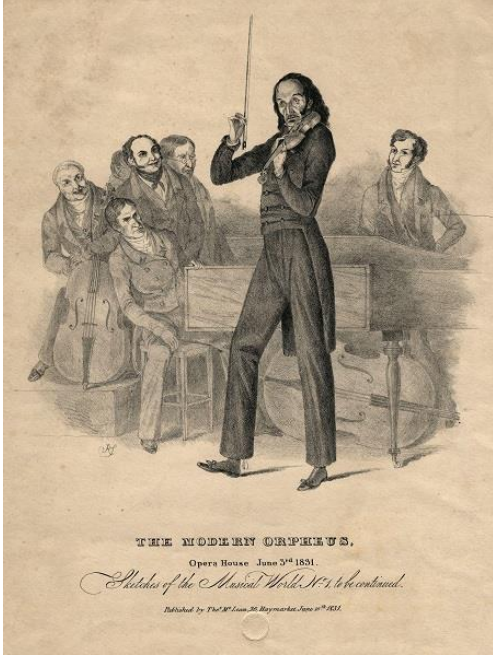

Paganini, büyük ölçüde kendini yetiştirmiş, keman tekniğinde devrim sayılan buluşlar yapmıştır. Konserlerini parlak doğaçlamalarla, kemanın bir ya da iki telini koparıktan sonra parçayı kalan tellerle devam ettirmek gibi sıra dışı gösterilerle süslemiştir.

Paganini keman için pek çok eser bestelemiştir. 1801-1807 arasında eşiksiz keman için kendi geliştirdiği yeni tekniğin özelliklerini ortaya koyan 24 Kapris ile keman ve gitar için altı sonatlık iki dizi bestelemiştir.

En ünlüsü "Op 6 Re majör I. keman konçertosu" olmak üzere 6 keman konçertosu, 12 keman ve gitar sonatı, 6 keman, viyola, viyolonsel ve gitar dördlüsü bestelemiştir. Virtuözlüğü yalnız yaylılar müziğini değil, piyano ve orkestra müziğini de etkilemiştir. Franz Liszt üzerinde büyük etkisi olmuştur. Robert Schumann, Karol Szymanowski, Alfreda Casella, Boris Blacher, Witold Lutoslawski, Sergei Rachmaninoff gibi romantik bestecilere de esin kaynağı olmuş, temaları üzerine çeşitlemeler yazılmıştır.

Basılı herhangi bir metodu bilinmemekle birlikte, yazdığı 24 Kapris'i etüt olarak çalıştığını ifade etmiş ve konserlerinde seslendirmemiş olsa da, günümüzde konser performanslarında seslendirilen seviyeli eserlerdendir. Kapris ve çeşitlemelerinin temel özelliği, yeni parmak basma yöntemlerinin ve yeni akort değişimi tekniklerinin sergilenmesidir. Paganini geçmişteki tekniği, kendi zarif icrası ile zenginleştirmiş, hem eserlerinde, hem icrasında yeni bir stil oluşturmuştur. Yazdığı eserleri çalmak, yay teknikleri, geniş ses aralıkları, üç tele aynı anda basmayı gerektiren akorlar ve son derece hızlı pasajlar nedeniyle oldukça güçtür. Bestesi Moto Perpetuo'yu 3 dakikada çalması, dakikada 1008 nota basabildiği anlamına gelmektedir. 3 dakika 22 saniyede 2272 nota bastığı da bildirilmiştir.

Solistler için, özel zorluklarla dolu, sadece kendisinin çalabildiği yapıtlar bestelemiştir. Müziğinin ve kamanın gizemini kendine saklamak istemiş, öğrenci yetiştirmemiş, eserlerinin basımına ve dağıtılmasına yanaşmamıştır.

Paganini'nin yaşamı gibi, müziği de bağımsızdır. Bir akımın temsilcisi olmamıştır. Yeteneğini sergilediği, şaşırtıcı, gösterişli ve parlak, ancak derinlikten yoksun besteleri, kemanına sessel sınırları zorlayan egemenliği ile müzik tarihinde derin bir iz bırakmıştır.

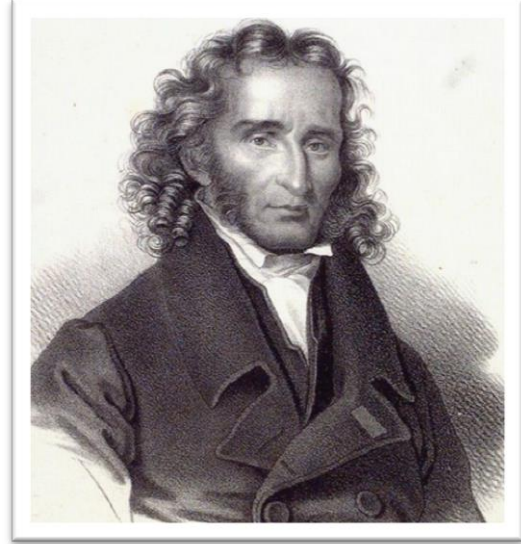
1817'de Paganini Opus 6 numaralı ilk keman konçertosunu yazdı. Bu esere o denli güç teknikler koymuştu ki, kendisinden başka bir kemancının seslendirmesi pek olanaklı değildi.

Paganini 1820'de Roma ve Palermo'da konserler vermiş, 1821'de Rossini'nin Matilde di Shabron adlı eserinin ilk seslendirişini yöneterek büyük bir ustalıkla bu görevin başarıyla üstesinden gelmiştir. Paganini çok iyi bir virtüöz ve besteci olmakla beraber çok ilginç zaafı olan bir insandı, kumar oynamaya çok düşküdü. Hatta söylenir ki kumar, oynadığı zaman parası bitince kemana ortaya koyacak kadar bir tutku haline gelmişti. 1822'de Paganini bir dizi ciddi hastalığa yakalanmış ve dış görünüşünde değişiklikler olmuştu. Bu yüzden iyileşme süreci uzun zaman almış ve iki yıl boyunca konser vermemiştir. 1824'te tekrar konser vermeye başladı ve aynı yıl sarkıcı Antonia Bianchi ile beraberliği oldu ve ondan Achille/Cyrus Alexander adında bir oğlu olmuştur. Her ne kadar oğlunun annesiyle evlenmesi de ömrünün sonuna kadar oğlundan ilgisini esirgememiştir ve onu da bir müzisyen yapmıştır.

Paganini belli başlı eserleri arasında keman için 24 capriccio, keman ve orkestra için iki konçerto, ayrıca çeşitli keman parçaları vardır.

Paganini ciddi bir takım rahatsızlıklar geçirmişti fakat bu hastalıkları onun yeteneğine zarar vermemişti. Ancak 1826'da hastalığı tekrar nüksetmiş yine o sene

konserlere ara vermişti. Bu arada 2. ve 3. keman konçertolarını tamamladı. 30 Ocak 1827 tarihinde 2. keman konçertosunun premierini Noples'te gerçekleştirdi. Ertesi yıl Paganini'ye Papa XII. Leo tarafından altın mahmuz şövalyesi unvanı verildi. Paganini Avrupa'nın çeşitli yerlerinde konserler verdi. Onu dinleyenler büyüleyici ve şeytani bir yeteneğe sahip olduğunu düşünüyordular. Hatta bir konserinde bir telinin kopmasına aldırış etmeyerek diğer üç telle çaldığı parçayı bitirmişti. Paganini Viyana'da bir dizi konserler verdi. Viyana halkı tarafından kendisine St. Salvadore altın madalyası verildi.

1829'da Paganini Prag'taydı ve buradaki hayatından pek memnun değildi, burada da bir dizi konserler verdi. Buradaki konserlerin başarısı pek parlak değildi, dolayısıyla bu onun maddi durumuna da yansdı. Paganini Prag'ta iken kendisinin ilk biyografisini yazan Prof. Julius Schott ile tanışıp onun arkadaşlığını kazandı.

Paganini daha sonra Almanya'ya gitti. Berlin'de çok başarılı bir konser verdi. 24 Mayıs 1828'de Polonya Kralı'nın taç giyme töreninde çalmak için Polonya'ya gitti ancak vereceği konser Polonyalı kemancı Lipinski ile arasında rekabete neden oldu. Paganini Frankfurt'ta bir kemancı ve şef olan Karl Guhr ile arkadaş oldu ve Guhr onun keman çalmasının profesyonelce analizini yapıp yayınladı. Paganini Paris'te verdiği konserler sırasında ünlü besteci Hector Berlioz ile tanıştı ve ondan Stradivarius yapımı viyolası için bir solo yazmasını istedi. Berlioz'un "Harold İtalya'da" adlı eserindeki viyola solosunun temelinde bu öneri bulunmaktadır.

Paganini İngiltere'de altı konserden oluşan bir turneye katıldı. Times gazetesindeki tavsiye edici yayınlar olmasına rağmen beklenen ilgiyi göremedi. Daha sonra Paris'e gittiğinde de yardım konserlerine katılmadığı eleştirisiyle karşılaştı ve ülkesi olan İtalya'ya geri döndü.

Son yıllarında tanısı koyulamayan hastalıklarla boğuştu. Fiziksel ve mental sağlığı giderek bozuldu. Sesi giderek kısıldı, ölümünden önce hiç çıkmaz oldu. Büyük olasılıkla Marfan sendromuna bağlı olarak gelişen aort anevrizması sonucunda rekürrent laringeal siniz basısına bağlı olarak sesi kısılmıştı.

Paganini, keman çalışıyla olduğu kadar kumara olan düşkünlüğüyle de tanınır. Hatta Livorno'da vereceği bir konserden önce kumarda Stradivarius kemanını kaybettiği ve zengin bir tüccarın ona "Guarnerius" kemanı hediye ettiği, konsere de bu kemanla çıktığı bilinir. Paganini'nin hayatı boyunca kullandığı bu keman halen Cenova'da sergilenmektedir.

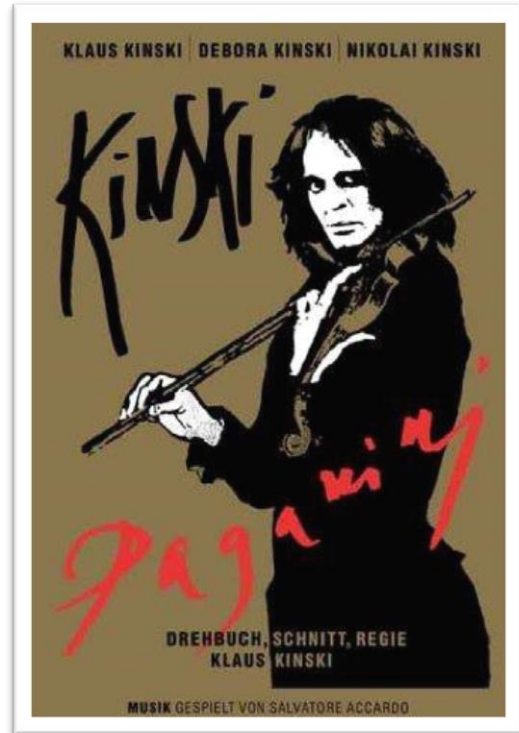
Hapse düştüğü ve eziyet olsun diye tek telli bir keman verildiği, keman çalan bir dilenciye yardım ettiği ve ona bir daha dilenmek zorunda kalmaması için çok para kazandırdığı, yine bir konserde kemanının üç telinin koptuğu, o konseri tek telle bitirmek zorunda kaldığı ve konserin sonunda kemanını parçaladığı rivayet edilir. Rivayetler bunlarla kalmaz; kemanı parçalaması herkes tarafından çok beğenilince Paganini'nin her konser sonunda kemanını parçalamaya başladığı ve insanların sırf bunu görmek için konserine geldiği de söylenir. Bir de kadınların konserlerinde orgazm olduğu da efsaneler arasındadır.

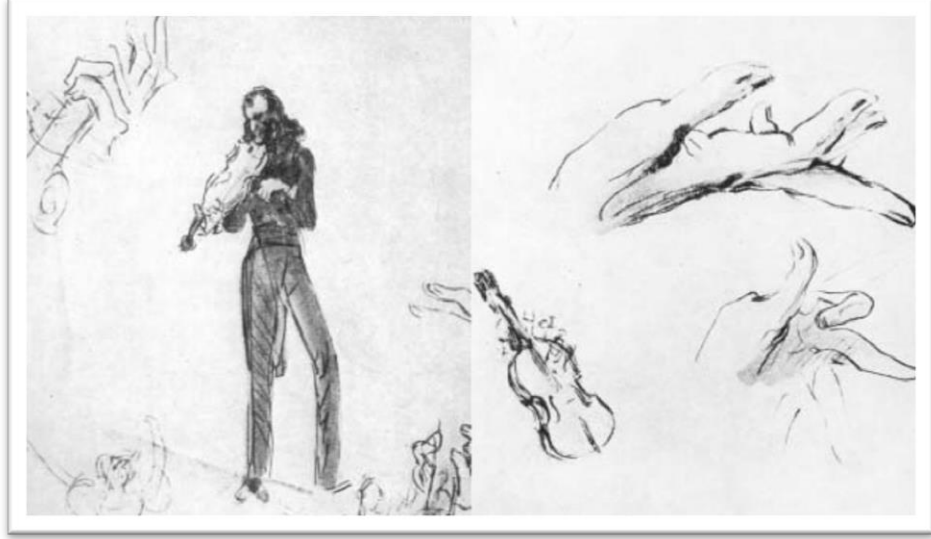
Paganini İtalya'da geçirdiği hayatının son yıllarında bir taraftan sağlık problemleri ile uğraşırken diğer taraftan da Parma, Pizenza ve Cenova'da çeşitli konserler vermiştir. 1833'de Parma'ya yerleşmiş ve Grand Düses Marie Louise Paganini'yi dostça karşılamış, Teatro Ducale'nin yönetim kuruluna atanmasını sağlamış, Paganini burada orkestra ile birlikte çalışmalarına da başlamıştır. Bu yeni görevinde inanılmaz bir sevk ile çalışan, yeni plan ve projeler öneren Paganini'ye komisyon üyeleri engeller çıkarmıştır. 1837'de "Casino Paganini" projesini Paris'te hayata geçirdi. Bu proje

kumar oynama imkânı kadar müzikal eğlence de sunuyordu. 1838 yılında ciddi biçimde hastalandı ve sesini kaybetti. Onun bu projede sahne alması bile "Casino Paganini'yi" kurtaramamış ve iki ay sonra kanun zoruyla kapatmak zorunda kaldı. Paris'ten ayrılmadan önce Berlioz'un bir konserine katıldı, bu besteciden büyük bir para yardımı aldı. 1839'da hastalığı ilerledi ve birçok yetisini kaybetti. 27 Mayıs 1840 tarihinde 57 yaşındayken Nice'de öldü. Şiddetli karın ağrısıyla başlayan süreç sonuna ölmesi akla aort disseksiyonu sonucunda öldüğünü getirmektedir. 27 Mayıs 1840'ta Fransa'nın Nice şehrinde gırtlak kanserinden öldüğü de iddia edilmektedir. Şeytanın işbirlikçisi yakıştırmamasından dolayı gömülmesi bile sorun yarattı. Ölmeden önce günah çıkartmayı kabul etmediği için, uzun yıllar boyunca ölüsüne gömülecek yer verilmedi. Katolik kilisesine gömülebilmesi için gerekli kilise onayı, ölümünden ancak dört yıl sonra verildi. Ünlü müzisyen İtalya'nın Parma şehrinde gömülüdür.

İtalyan Posta İdaresi 1982 yılında, doğumunun 200. yılı anısına bir hatıra pulu bastırmıştır.

Klaus Kinski kendi çektiği ve başrolünü oynadığı "PAGANINI" filminde ünlü virtüözün hayatını anlatmıştır (1989).

1830'daki bir konser sırasında, Ludwig Burmesister tarafından çizilen Paganini'nin ellerinin pozisyonu.

Paganini'nin sağ elinin alçı kalıbı. NiZE Masena Müzesi, Fransa.

- Zafer AH. Nicolo Paganini'nin Keman Eserlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Edirne Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Anasanat Dalı, 2005 Haziran.
- Seperati G, Felisati D. Nicolo Paganini. Acta Otolaryngol Ital 2005; 25: 125-8.
- Pedrazzini A, Martelli A, Tocco S. Niccolo Paganini: the hands of a genius.
- Bozbuda NU. Marfan sendromu ve Nicolo Paganini. Turkish J Thorac Cardiovasc Surg 2001; 9: 186-7.

Kazım ÇAPACI